

KIVONAT A 102. VADÁSZREPÜLŐ-SZÁZAD HADINAPLÓJÁBÓL, 1944. SZEPTEMBER 14–16.

A magyar királyi honvéd légierők második világháborús történetének feltárása rendkívüli kihívásokat támaszt a témát tudományos igénnyel kutatni próbálók számára, hiszen a vonatkozó elsődleges források túlnyomó része, nagyságrendileg mintegy 99,8 százaléka, megsemmisült. Így nagyon nehéz – esetenként lehetetlen – az egyéni teljesítmények mellett a csapatotestek teljesítményét is meghatározni. Ezért különösen fontos a magyar királyi honvéd légierők repülőszázadainak harctevékenységével kapcsolatos minden újonnan előkerülő részlet.

A mátyásföldi 5/2. vadászrepülő-század – az 5/I. osztály parancsnokságával együtt – felváltóként érkezett a keleti hadszíntérre 1942 legvégén. 1943. május végére fejeződött be a Messerschmitt Bf 109 típusát képzésük és a század 5/2., majd 102., 102/1., végül 101/7. vadászrepülő-század néven 1943 őszétől a háború végéig folyamatosan az első vonalban került alkalmazásra a keleti hadszíntéren. A hosszabb bevetési periódusa során elért eredményei okán ez a század vált a második világháborúban a magyar királyi honvéd légi erők – és egyben a magyar katonai repülés történetének – légi harcban legeredményesebb vadászrepülő századává, az adott periódusban több mint 135 légi győzelmet aratva (eredményességben őket szorosán követi az 1/1-ből lett 101/2. vadászrepülő-század).

A század legeredményesebb éve 1944 volt, melynek során egy fennmaradt összesítő statisztika szerint a század összesen 1339 gépbetétést repült 1646 óra repült idővel, ezek során 67 repülőgépet és 2 megfigyelő léggömböt lőttek le, valamint alacsony támadásaik során megsemmisítettek 17 tehergépkocsit, egy tartálygépkocsit és egy felderítő páncélgépkocsit. A század hat pilótát és – ellenséges behatás következtében – 12 repülőgépet veszített, további 33 sérült gépet adtak le ellenséges találat, műszaki hiba és különböző baleseti törések miatt.¹

A század harcainak részletei a vonatkozó iratanyag megsemmisülése miatt sajnos csak igen kevésbé ismertek, egyedül 1945. február 20-tól a háború végéig maradtak meg a bevetéseikkel kapcsolatos feljegyzések a 101. vadászrepülő-ezred töredékesen fennmaradt iratanyagában, mivel 1945. január végétől ez a század is – 101/7. vadászrepülő-század néven – az ezred részét képezte. A rendkívül eredményes 1944-es évhez érdekes és számottevő történeti értékű adalék a század hadinaplójának egy fennmaradt részlete, mely 1944. szeptember közepéről – egy eseménytelenebb időszakot követő – három nap intenzív légi harcainak részleteit mutatja be számos, korábban ismeretlen részletadattal.

¹ HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Hadtörténelmi Levéltár 101. vadászrepülő ezred iratanyaga, 112. doboz. M. kir. 102. honvéd vadászrepülő-osztály parancsnokság. Összesített eredményjelentés 1944. évi december hó 31-ig.

A naplórészletet a századot később hosszabb ideig parancsnokló és a hadinaplót az adott periódusban elsőtisztként vezető Máthé László főhadnagy² őrizte meg, az alábbiakban teljes terjedelmében leközlésre kerül.³

FORRÁSKÖZLÉS

Hadinapló másolat

Szeptember hó 14.

Időjárás: Derült, 3/10 borultság, cummulusz felhőkkel, bevetésre egész nap alkalmas.

Bevetés délelőtt:

V.-388 Máthé főhadnagy, V.-389 dr. Vajda főhadnagy,⁴ V.-391 Kálmán zászlós,⁵ V.-394 Csikós szakaszvezető.⁶ Szabadvadászat Sanok,⁷ Dukla⁸ légtérben, utána Ungváron leszállni és tölteni.

A légtérbe érve Kálmán zászlós egy orosz kötött léggömböt látott Sanoktól D-re 4 km-re. Rádión a parancsnoki géppárnak jelenteni akarta, Máthé főhadnaggal az összeköttetést nem tudta felvenni. Ezért a rajból géppárjával kivált és a léggömböt lelőtte. Égve zuhant az le. Ezalatt Sanoktól D-re 10 km-re a földön igen nagy tüzeket figyeltem meg géppárkísérőmmel, dr. Vajda főhadnaggal, mely felett kb. 8 db Il-2 típusú orosz csatarepülőgép földi csapatainkat éppen támadta. Az egyik Il-2-esre támadva hosszú tűzcseppekkel lőttem, míg nem az kigyulladva vastag füstcsíkot húzva maga mögött a föld felé zuhant. Géppár kísérőm ezalatt a minket támadó 4 db. orosz Jak-9-es ellen fordult, majd én az általam lelőtt Il-2-esről leválva hozzá egy felhúzott fordulóval csatlakoztam és az ellenségről leválva a harcot félbeszakítottam.

Közben Kálmán zászlós a léggömböt lelőve 2 db Il-2-est pillantott meg. Az egyiket tűz alá véve lelőtte, mit Csikós szakaszvezető rádióban hangos „Nagyon jól van” kiáltással nyugtázott. Ettől a perctől kezdve Csikós szakaszvezetőről többet nem tudunk. Földi csapatok értesítése szerint egy Me 109-et láttak égve lezuhanni, a pilóta halott, de írásait egy borítékba betéve nekünk megküldik. Reméljük még, hogy a földi csapatok tévedtek és Csikós bajtársunk még valahogy, ha máshogy nem, de gyalog bevonul hozzánk.

Leszállás a kapott parancs szerint Ungváron történt. Ott Szirmay vezérőrnagy⁹ úr fogadott és gratulált a lelövésekhez. Repült idő: V.-388, V.-389 55 perc, V.-392, 1 h 10 perc.

² Máthé László (Csíkszereda, 1919. augusztus 28. – Villa Carlos Paz [Argentína], 2006. július 11.) 1940. július 4-i avatású hivatásos hadnagy volt, a háború végén főhadnagy. Életrajzát lásd *B. Stenge* 2016. 166–172. o.

³ A szerző ezúton is köszöni a Máthé családnak a dokumentum rendelkezésre bocsátását.

⁴ Dr. Vajda Ferenc (Budapest, 1916. január 12. – Sydney [Ausztrália], 1986. augusztus 7.) az államtudományok doktora volt, a hivatásos állományba 1942. november 1-jével vették át.

⁵ Kálmán István (Bakonycsérnye, 1922. január 12. – Los Altos [Egyesült Államok], 1995. február 23.) 1943. december 6-ai avatású tartalékos zászlós volt. Életrajzát lásd *B. Stenge* 2016. 150–156. o.

⁶ Csikós Ferenc (Szeged, 1921. július 4. – Kamionka DK 2 km, 1944. szeptember 14.) 1941-es alakpiképezésű továbbszolgáló szakaszvezető volt. Hősi haláláról a naplókivonat részletesen beszámol.

⁷ Város Lengyelország délkeleti részén, a San folyó partján.

⁸ A Lengyelország és Szlovákia határán fekvő Duklai-hágó térségéről van szó (mely nevét a lengyel területen fekvő Dukla faluról kapta).

⁹ Szirmay Aladár (Zalaegerszeg, 1897. május 22. – Albany [Egyesült Államok], 1970. május 17.) vezérőrnagy ekkor a 2. repülődandár parancsnoka volt. Életrajzát lásd *Szakály* 2001. 331. o.

Délutáni bevetés:

V.-392 Máthé főhadnagy, V.391 Varga szakaszvezető,¹⁰ V.-387 Szeveréni hadnagy,¹¹ V.-388 Galánfi hadnagy,¹² szabadvadászat Dukla légtérben.

Repült idő 1 h 15 perc.

Dukla-ra érve 12 db Il-2-es és 6 db Jak-9-es már a földi csapatokat támadták. Egy Il-2-esre rázuhantam, egész rövid sorozattal lőttem, mire a vezérsíkjából egy nagy darab leesett és a gép a földbe fűrődött. A légi harc most is 20 m-re volt a föld felett. Lelövés után kísérőmmel jobbra a miránk zúduló 2 db Jak-9-esre felhúztam. Kísérőm mögé, Galánfi hadnagy mögé egyik beült, mire függőleges zuhanásban löve leszakadásra kényszerítettem. Lelövése utólag igazoltatott!¹³ Zuhanásból hirtelen hasra húzva a botkormányt, sikerült a föld felett a gépet vízszintesbe hozni, de közben kísérőmet elvesztettem a szemem elől. Egy-két forduló után találkoztam Szeveréni hadnagy géppárjával kik közben kb. 6 db Jak-9-essel légiharcoltak. Szeveréni hadnagy az egyik Jak-ot löni akarta, de gépágyúja és az egyik géppuskája megakadt és így a Jak-nak sikerült elmenekülnie. Miután Szeveréni hadnagy rottéjához¹⁴ csatlakoztam, egy másik Il-2-esre támadtam, de Szeveréni hadnagy géppárjával nem követtem, mert újabb Jak-9-es kötelékkel vette fel a harcot. Az Il-2-est messziről löve tőle leváltam, mert közvetlen mögöttem egy Il-2-es az összes tűzfegyverével lőtt. Vére a raj ismét együtt volt és hazarepülve boldogan billegtettem be a légigyőzelmet.

Reggel Kovács százados¹⁵ úr és Varga hadnagy¹⁶ útbaindult Budapestre a Fw 58-as¹⁷ gépünkkel a parancs értelmében leadni. De Bukovi őrvezető és Knur Unteroffizier¹⁸ Gleivitz-be¹⁹ utaztak rádiókészülékeket (FuG 16 Z) hozni. Ugyanekkor indítottam útba Tömő J. honvédet a hősi halált halt v. Bertalan György hadnagy²⁰ csomagjaival v. Bertalan hadnagy édesanyjához.

¹⁰ Varga László (Kölesd, 1922. április 17. – Telki?, 1944. december 11.) 1941-es alapkiképzésű továbbcsatlakozó szakaszvezető volt. 1944. december 11-én eltűnt egy Vác térségébe repült bevetésén. A szerző véleménye szerint ő lehetett a Telki mellett lezuhant magyar Messerschmitt pilótája.

¹¹ Szeveréni Kálmán (Kecskemét, 1920. február 25. – Tata, 1945. február 22.) 1942. december 6-ai avatású hivatásos hadnagy volt. Életrajzát lásd *B. Stenge* 2013. 68–77. o.

¹² Galánfi Lajos (Bia, 1922. január 28. – Wels [Ausztria], 1945. április 17.) 1943. december 6-ai avatású hivatásos repülő hadnagy volt. 1945. április 16-án amerikai P-51 típusú vadászgépekkel vívott légi harcban súlyosan megégett, sérülései következtében másnap a welsi német tábori kórházban hősi halált halt.

¹³ Ez a lelövés igazolására vonatkozó mondat egy ceruzás megjegyzés a gépelt napló margóján, ide csilagozva.

¹⁴ A Rotte géppárt jelent, a korabeli vadászrepülő-kötelék alapegységét.

¹⁵ Kovács József (Ungvár, 1908. október 17. – Melbourne [Ausztrália], 1980. október ?) 1930. augusztusi avatású hadnagy, ekkor a 102. vadászrepülő-század, a háború végén őrnagyként a 101/III. vadászrepülő-osztály parancsnoka.

¹⁶ Feltételezhetően Varga Imre (Székesfehérvár, 1917. augusztus 11.–n. a.) szertári hadnagyról van szó.

¹⁷ Focke-Wulf Fw 58 típusú kétmotoros futárrepülőgép.

¹⁸ Az Unteroffizier a magyar szakaszvezetői rendfokozat megfelelője.

¹⁹ Ma Gliwice Sziléziában, Lengyelország délnyugati részén.

²⁰ Bertalan Györgyöt (Győr, 1921. szeptember 29. – Opatov K 5 km, 1944. augusztus 9.) 1942. július 18-án avatták – fegyelmi okokból hadnagy helyett – hivatásos repülő zászlóssá (később kinevezték hadnaggyá). A magyar katonai ejtőernyőzés megalapítójának, Bertalan Árpád őrnagynak az egyetlen fia volt. Szovjet P-39 típusú vadászrepülőgépekkel vívott légi harcban halt hősi halált.

Délelőtt folyamán még az előző éjjel lelőtt és a reptér közelében lezuhant orosz terrorbombázó gép roncsaihoz küldtem ki Flóznik főhadnagy²¹ és Galambos hadnagyot²² a kiküldött hivatalos bizottsághoz szakközegként.

Üzemképes gépek száma: 7 db Me 109 G.

Máthé László főhadnagy sk.

Szeptember 15.

Időjárás: derült, tiszta, 2/10-es cummulusz felhőzettel.

Bevetés:

V.391 Flóznik főhadnagy, V.389 Galánfi hadnagy, V.390 Varga szakaszvezető, V.387 Galambos hadnagy, szabad vadászat Duklánál és Sanoknál. A repült idő 10 h 05 perctől 11 h 25 percig.

A légtérbe érve Flóznik főhadnagyék a füstfelhő felett 6-8 db Jak-9-es gépet pillantottak meg. A föld közelében pedig Il-2-es gépek támadták a földi csapatokat. Flóznik főhadnagy géppárjával azonnal a Jak-9-esekkel kezdett forduló légiharcot, melyben 6-8 percig tartó, izgasztó küzdelemben géppárkísérőjével, Galánfi hadnaggal 1-1 Jak-9-est lelőtt. Ezalatt Varga szakaszvezető Galambos hadnaggal az Il-2-es orosz csatarepülőket szétugrasztva Flóznik főhadnagyék segítségére siettek. Odarepülésnél Galambos hadnagy gépe légvédelmi tüzéségtől találatot kapott, melytől a gépe kigyulladva erősen füstölni kezdett. Egyúttal a vízhűtőjét is átlótték. Varga szakaszvezető az egyik Jak-9-esre zuhanva azt a föld közelben lelőve még látta, amint Galambos hadnagy gépéből saját területen kiugrott és szerencsésen ejtőernyővel földet ért. A hazatérő három gép billegtetéseit itthon mindenki büszkén és határtalan lelkesedéssel fogadta. Délután már kaptuk a telefon értesítést, hogy Galambos hadnagy egy német páncélos hadosztály parancsnokánál van, egészséges és rövidesen hazajön.

A másik bevetés délután volt.

V.388 Máthé főhadnagy, V.390 dr. Vajda főhadnagy (bevetés után üzemanyaghiány miatt Ungváron szállt le), V.391 Szeveréni hadnagy, V.387 Kálmán zászlós, szabad vadászat Duklánál. Repült idő egy géppár 13 h 45 perctől 15 h-ig. Második géppár 13 h 45 perctől 15 h 05 percig.

Bevetés alatt légi harc nem volt, mert rossz rádió összeköttetés miatt a raj még támadás előtt szétszakadt. Ugyanis kísérőm, dr. Vajda főhadnagy míg a rajt a megpillantott kb. 40-50 gépből álló több orosz kötelék ellen támadásra jó helyzetbe igyekeztem hozni, rádión bementa, hogy alattunk Il-2-es kötelék van. Én látva a fölöttünk lévő kb. 12 db ellenséges vadászt is, azok ellen akartam a rajt vezetni először. Vajda főhadnagy válasza úgy hallotta, hogy és az Il-2-esre való rávezetésemet kértem, tőlem elválva az Il-2-esek ellen támad. Leborítását csak később vettem észre és szándékában már nem tudtam támogatni, mert szem elől elvesztettem. Eközben a második géppár is elmaradt. Mire a raj a megbeszélte gyülekezőhelyen újra együtt volt, géppár kísérőm kevés benzinje miatt haza kellett repülni. Így is Ungváron szálltam le géppárommal, mert dr. Vajda főhadnagy benzinórája már zérust mutatott. Onnan töltés után hazarepültünk.

²¹ Flóznik Ervin (Abrudbánya, 1920. szeptember 8. – Veszprém ÉK, 1945. január 14.) főhadnagy életrajzát lásd B. Stenge 2016. 265–269. o.

²² Galambos Ferenc (Nyíregyháza, 1923. augusztus 15. – n. a.) 1943. december 6-ai avatású hadnagy volt.

A mai napra több bevetést már nem is engedélyeztek a kevés benzin miatt.
Üzemképes gépek száma: 6 db Me 109 G.

Szeptember 16.

Időjárás: Derült égbolt, jó látás, 2/10-es cummulusz felhőzettel.

Bevetés:

V.388 Flóznik főhadnagy, V.390 Vajda főhadnagy, V.391 Szeveréni hadnagy, V.387 Kálmán zászlós. Szabad vadászat Sanok. Repült idő: Első géppár 9h 45 perc – 10 h 40 perc. Második géppár 9 h 45 perc – 11 h.

A raj két géppárja a bevetési terület felett az erős légvédelmi tűz miatt csakhamar szétszakadt. Flóznik főhadnagy géppárjával 55 perces repülés után kénytelen volt hazajönni, mert benzinje elfogyott. Valószínűleg a benzinóra mutatott rosszul, de a motorpróba után a gépet nem töltötték utána. Ezalatt Szeveréni hadnagy géppárjával két db Il-2-esre támad. Szeveréni hadnagy az egyik Il-2-est tűz alá veszi, de gépágyúja és puskája akadály miatt nem tüzel. Közben az Il-2-eseket biztosító 2 db La-5-ös Szeveréni hadnagyra zuhant. Az egyiket azonban Kálmán zászlós Szeveréni hadnagy mögött egész a föld közelben lelövi, az égve csapódik a földre.

Második bevetés:

V.390 Máthé főhadnagy, V.388 Kiss szakaszvezető,²³ V.392 Varga szakaszvezető (repült idő: 11 h 15 perc-12 h 20 perc), V.393 Galánfi hadnagy. Repült idő 11 h 15 perc-12 h 10 perc. Szabad vadászat Sanok légterében.

Légtérbe érve mindjárt légi harc. Mintegy 6 db La-5-ös és 6 db Jak-9-es volt a harc színterén, míg alattunk Il-2-es orosz csatarepülőgépek támadtak. Az egyik Jak 9-es mögé fordulóban „beültem”, míg kísérőim, Kiss szakaszvezető és Varga szakaszvezető szépen követtek. (Galánfi hadnagy a célterület felett visszafordult, mert olaja felmelegedett, olajnyomása 0-ra esett, gépágyúja nem működött és a gép sárkánya erősen balra csavarodott.) Az ellenséges vadászt bal fordulóban lőttem, de ágyúm és jobb puskám nem tüzelt. Erre néhány méterre megközelítve az egy puskával lőttem, mígnem a leválás az összeütközés veszélye miatt elkerülhetetlen volt. Így is a belerántás és az orosz vadász légcsavarszele dugóhúzóba dobott, melynek háthelyzetében az orosz még alattam volt, de a vízszintesre való pörgés közben már egy-két méterre a fejem felett láttam az orosz csillogót. Dugóhúzóból kivéve az ellenséget már sehol nem láttam és mivel kísérőm, Kiss szakaszvezető benzinje elfogyását jelentette be a rádión, hazajöttem.

A bevetés alatt és általában minden bevetés közben igen erős légvédelmi tűz mindenféle légvédelmi tüzfegyverekből.

Harmadik bevetés:

V.388 Flóznik főhadnagy, V.387 Galánfi hadnagy (repült idő: 15 h 34 perc–16 h 55 perc), V.391 Szeveréni hadnagy, V.392. Kálmán zászlós. Repült idő: 15h 34 perc–16 h 30 perc.

Szabad vadászat Sanok légterében.

Ez a bevetés nem hozott légi harcot, de a légvédelmi tűz annál erősebb volt. Szeveréni hadnagy a bal csűrőjébe egy légvédelmi gépágyú találatot kapott, mi a bal csűrő három-

²³ Kiss Ernő (Nagykőrű, 1922. június 5. – Törökszentmiklós, 1990. május 14.) 1941-es alapkiképzésű továbbszolgálo szakaszvezető volt. Életrajzát lásd *B. Stenge* 2016. 331–335. o.

negyed részét leszakította, azon kívül a balszárnny főtartót is megsértette. Szeveréni hadnagy a gépét a veszélyes sérülés ellenére is nagy ügyességgel és lélekjelenléttel hazahozta.

Alighogy gratuláltunk Szeveréni hadnagnak szerencsés hazajöveteléhez, betoppan a tegnapi lelőtt Galambos hadnagy (égő gépéből kiugrott). Kitörő lelkesedéssel fogadtuk, ő pedig elmesélte lelövését. Égő gépével először kényszerleszállást akart végrehajtani, de látta, hogy a Kárpátok hegyeiben ez nem oly könnyű dolog, így hát az utolsó pillanatban kiugrott. Még így is kapott égési sebeket. Egyben elmondta, hogy Csikós szakaszvezető bajtársunkról is tudnak annál a német páncélos *parancsnokságon*, hol ő is tartózkodott.

A pság-on látták, hogy Csikós szakaszvezető az általa támadott II-2-est lelöve rövid, bizonytalan repülés után merőlegesen a földre csapódott. Csikós szakaszvezető Jasliskától²⁴ É-ra vezető úttól balra van eltemetve. Jasliskától É-ra 6 km-re (10-6-2-2).

A mai napon a 102. repülődandár gépkocsizó szállító és műhely csoporthoz az áttelepülésekre kölcsön adott gépkocsikat visszaútba indítottam az alábbi személyzettel Welsicki M. tizedes, Francsics I. honvéd, Kulcsár M. honvéd, Kulcsár I. őrvezető, Beck L. őrvezető, Acsán M. honvéd, Tólas F. honvéd, Simon G. őrvezető. Gépkocsik: Vomag, Citroen, Mercedes 5L-013, Ford I-415.

Géphelyzet:

5 üzemképes Me 109 G.

Máthé főhadnagy

BIBLIOGRÁFIA

- B. Stenge 2013. *B. Stenge Csaba*: Egy kecskeméti repülő ász, Szeverényi Kálmán hadnagy életútja. *Hadtudományi Szemle*, 6. (2013) 4. sz. 68–77. o.
- B. Stenge 2016. *B. Stenge Csaba*: Elfelejtett hősök. A magyar királyi honvéd légierők ászai a második világháborúban. Budapest, 2016.
- Szakály 2001. *Szakály Sándor*: A magyar katonai felső vezetés 1938–1945. Budapest, 2001.

²⁴ Jaśliska, Lengyelország délkeleti részén.

Csaba B. Stenge

EXTRACT FROM THE BATTLE WORKBOOK OF THE 102ND FIGHTER-SQUADRON,
14–16 SEPTEMBER 1944

Abstract

It is very difficult, sometimes even impossible to do a detailed study of the World War II operations and achievements of the troops and air squadrons of the Hungarian Royal Honvéd Air Force, because the related primary sources were destroyed. Therefore this section from the September 1944 battle workbook of the 102nd Fighter-Squadron, a hitherto unknown and unpublished source kept in private property, is very important for it contains a number of new data in connection with the operations and fight of the squadron.

Csaba B. Stenge

AUSZUG AUS DEM KRIEGSTAGEBUCH DER 102. JÄGERSTAFFEL,
14–16. SEPTEMBER 1944

Resümee

Aufgrund der Vernichtung der primären Quellen ist es sehr schwierig, in vielen Fällen schier unmöglich, die Kampfhandlungen und Leistungen der Truppenkorps und Fliegerstaffeln der ungarischen königlichen Honved-Luftwaffe zu untersuchen. Deshalb ist dieser, in einer Privatsammlung erhalten gebliebene Auszug aus dem Kriegstagebuch der 102. Jägerstaffel vom September 1944 so wichtig. Diese bislang unbekannte und unveröffentlichte Quelle enthält zahlreiche, bis dato unbekannte Detailangaben im Zusammenhang mit der Tätigkeit und den Kämpfen der Staffel.

Csaba B. Stenge

EXTRAIT DU JOURNAL DE GUERRE DU 102^E ESCADRON DE CHASSE,
14–16 SEPTEMBRE 1944

Résumé

En raison de la destruction des sources primaires, il est très difficile, et souvent impossible, d'examiner en détail les actions et les performances des corps et des escadrons de chasse de l'armée de l'air royale hongroise dans la Seconde Guerre mondiale. Source jusque-là inconnue et inédite, cet extrait du journal de guerre de septembre 1944 du 102e escadron de chasse conservé par un particulier est d'autant plus important qu'il contient des détails jusque-là inconnus sur le fonctionnement et les combats de l'escadron.

Чада Б. Штенге

РЕЗЮМЕ ИЗ ВОЕННОГО ДНЕВНИКА 102-ОЙ РОТЫ САМОЛЁТОВ-ИСТРЕБИТЕЛЕЙ,
14–16 СЕНТЯБРЯ 1944 ГОДА

Резюме

Военные действия венгерских королевских рядовых авиационных корпусов, лётных рот во Второй мировой войне очень трудно, а иногда невозможно детально исследовать из-за уничтожения первичных источников. Поэтому важна подробность оставшегося военного дневника за сентябрь 1944-ый год, находящегося в частных руках, так как ранее неизвестный и неопубликованный источник содержит не известные до сих пор подробные данные в связи с боями и функционированием 102-ой роты самолётов-истребителей.